

*Högskoleverkets nationella
ämnes- och programutvärderingar*

SJÄLVVÄRDERING I ÄMNET SOCIALPSYKOLOGI

Vid Högskolan i Skövde
Våren 2003

Innehållsförteckning

1	TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	3
2	UTBILDNINGENS FÖRUTSÄTTNINGAR	3
2.1	INSTITUTIONELLA RAMAR FÖR UTBILDNINGEN INOM SOCIALPSYKOLOGI	3
2.2	GRUNDUTBILDNINGENS INRIKTNING OCH INNEHÅLL	6
2.4	STUDENTER.....	9
2.5	LÄRARNAS ARBETSFÖRHÅLLANDEN	10
2.6	JÄMSTÄLLDHET.....	11
2.7	INFRASTRUKTUR.....	12
3	UTBILDNINGSPROCESSEN	13
3.1	VETENSKAPLIG GRUND OCH KRITISKT TÄNKANDE.....	13
3.2	UTBILDNINGENS UPPLÄGGNING.....	13
3.3	UNDERVISNINGSMETODER OCH EXAMINATIONSFORMER.....	14
3.4	SAMVERKAN OCH INTERNATIONALISERING	16
3.5	UTVÄRDERING, UTVECKLINGS- OCH KVALITETSARBETE.....	17
4	RESULTAT	18
4.1	EXAMENSARBETEN/UPPSATSER PÅ C- OCH D-NIVÅ.....	18
4.2	GENOMSTRÖMNING.....	19
4.3	UPPFÖLJNING AV STUDENTER.....	20
4.4	MÅLUPPFYLLELSE.....	21
5	SAMMANFATTANDE ANALYS AV GRUNDUTBILDNINGEN	22
DEL 3: FRÅGOR OM FORSKARUTBILDNINGEN		23
FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR:		25

1 Tillvägagångssätt

Arbetet med självvärderingen inleddes efter upptaktsmötet med information till lärare inom ämnesområdet. Därefter gavs information till alla studenter som läser inom ämnesområdet. Det innebar att alla årskurser i programmet och fristående kurser informerades i anslutning till undervisningen, om syftet med självvärderingen och hur institutionen tänkte jobba med självvärderingen samt hur studenterna skulle involveras i processen. I samband med informationen delades också en enkät ut till dessa studenter. En påminnelse skickades via mail till alla studenter inom programmet en månad efter informationen och ytterligare en påminnelse skickades ut, i samband med en kallelse till ett diskussionsmöte. Trots påminnelser har knappt 20 % av studenterna besvarat enkäten. Vi har ändå valt att ta med dessa synpunkter i rapporten. I diskussioner med studentkåren kan den dåliga uppslutningen bara bekräftas, det är svårt att få studenter att engagera sig i olika typer av utvärderingar. Som komplement till enkäten har samtal med i första hand klassrådsrepresentanterna årskursvis genomförts vid två tillfällen per årskurs. Vid det första tillfället diskuterades vissa av frågorna i enkäten och vid det andra tillfället diskuterades ett rapportutkast som skickades ut ungefär en vecka före mötet.

Ansvarig för genomförandet av självvärderingen är prefekten vid institutionen, med stöd av kvalitetssamordnaren vid högskolan. Självvärderingen har successivt vuxit fram genom skriftlig och muntlig kommunikation med berörda inom ämnet. Efter informationen om självvärderingen, samlades fakta in från olika system och dokument. Vidare fördes diskussioner med program-, kurs och ämnesansvariga, studievägledaren, ekonomiansvarig och klassrådsrepresentanter. Detta sammanställdes sedan till rapportens första utkast som skickades ut till berörda inom ämnesområdet. Kommentarer samlades in och tillfördes rapporten. Därefter diskuterades och analyserades utbildningens förutsättningar, process och resultat och rapporten kompletterades med ytterligare synpunkter. Rapporten skickades sedan ut till ämnesansvariga, programansvarig, lärare, studievägledare och klassrådsrepresentanterna och en vecka efter utskicket samlades olika grupper för diskussion och slutanalys. De synpunkter som framkom vid dessa diskussioner tillfördes den slutliga rapporten.

2 Utbildningens förutsättningar

2.1 Institutionella ramar för utbildningen inom socialpsykologi

Undervisning och forskning inom socialpsykologi bedrivs idag vid den beteendevetenskapliga institutionen, som är en av nio institutioner vid Högskolan i Skövde. Kärnkompetensen vid lärosätet är teknisk och humanvetenskaplig, d.v.s. ligger inom några valda områden inom teknik- och humanvetenskap. Begreppet "humanvetenskap" innefattar ämnen från såväl humanistisk som samhällsvetenskaplig fakultet. Utgångspunkten är att kunskaper om människan och hennes verksamhet på ett positivt sätt skall utveckla tekniken och teknikanvändningen och på motsvarande sätt skall tekniken nyttjas för att förbättra människans situation.

Forskningen vid lärosätet är fokuserad på informationstekniska system och modeller, där människans behov sätts i centrum. Målsättningen är att forskningen skall koncentreras på några områden och det finns en strävan att sammanföra relaterade kunskapsområden, för att främja en stark mångvetenskaplig kunskapstillväxt. Forskningsområdena inrättas av högskolans styrelse efter en kvalitetssäkrad granskning. Ett av dessa områden är "Informationssamhällets socialpsykologi" som inrättades 2001.

Forskningsområdet har ett generellt fokus på sambandet mellan de förändringar som kan iakttas på strukturell nivå (ekonomiska strukturomvandlingar, ny teknik, ny kommunikationsstruktur och medialiseringar i samhället) och de olika strategier, identiteter och positioner som människor utvecklar för att hantera dessa förändringar.

2.1.1 Högskolans organisation

Inom lärosätet pågår för närvarande implementering av en ny organisationsplan. Organisationsförändringen innebär att en nämnd för forsknings och utbildningsfrågor inrättas och till nämnden knyts ett kansli. Enligt den nya organisationsplanen kommer organisationen att se ut enligt följande:

Forsknings- och utbildningsnämnden (FUN) har det övergripande ansvaret för forskning och grundutbildning inom hela högskolan och skall planera och samordna forsknings- och utbildningsverksamheten samt samverka med det omgivande samhället i dessa avseenden. Nämnden skall lämna underlag till rektor och högskolestyrelse för deras beslut om uppdrag till de genomförande enheterna och beslut om fördelning av medel samt svara för beredning och förslag i ärenden om anställning av professor, lektor och forskarassistent. Nämnden får inrätta de organ och utskott den finner lämpligt, samt delegera beslut och uppgifter i den utsträckning det inte är förbjudet i lag och förordning.

Till nämnden knyts ett kansli (forsknings- och utbildningskansliet) med uppgift att bereda förekommande ärenden. Kansliet skall därutöver ansvara för de uppgifter som rektor bestämmer. Föredragande i nämnden är chefen för kansliet eller den denne bestämmer. (Återkommer till detta i avsnittet administrativt stöd)

Utbildning, forskning och utvecklingsarbete skall bedrivas på institutioner. Till varje institution knyts en institutionsnämnd. Nämnden består av prefekten som är ordförande, tre lärarrepresentanter, en representant för teknisk administrativ personal samt studentrepresentanter. I den nya organisationen kommer institutionsnämndernas roll som beslutande organ att förändras då Forsknings- och utbildningsnämnden fattar beslut om utbildningens innehåll och organisation, förslag om inrättande av nytt program, inrättande av kurser, klassificering av kurser, utseende av examinator, förslag till fördelning av forskningsmedel, förslag i anställningsärenden, plan för kvalitetsutveckling och riktlinjer för kvalitetssäkring inom ansvarområdet etc.

Från Studentkårens sida tas den nya organisationen emot med öppna armar, då det i den nya organisationen finns en förenklad struktur och därigenom en förbättring av möjligheterna att påverka.

Institutionsnämndens uppgift är enligt den nya organisationsplanen att bestämma om institutionens organisation, institutionens budget, ansvara för att uppföljning och kvalitetskontroll av verksamheten sker, samt enligt Forsknings- och utbildningsnämndens bestämmande bereda frågor om utbildningens organisation och innehåll

2.1.2 Socialpsykologins hemvist vid Högskolan i Skövde

Mellan åren 1979 och 1996 var ämnet knutet till Institutionen för ekonomi. Vid en omorganisation 1996 bildades Institutionen för beteendevetenskap, där ämnet nu har sin organisatoriska hemvist. Institutionen erbjuder fristående kurser i socialpsykologi, ett grundutbildningsprogram på 120 p i socialpsykologi (Socialpsykologiska programmet), ett forskningsinriktat fördjupningsprogram i socialpsykologi, och en forskarutbildning i socialpsykologi i samarbete med universitetet i Leiden, Holland. Vidare ingår socialpsykologi i den beteendevetenskapliga delen av programmet Industriellt ledarskap med inriktning mot ledarskap och organisation. Dessutom ingår mindre inslag av ämnesområdet i andra utbildningar inom högskolan och i en del externa utbildningar. Vid institutionen ges kurser och program inom datapedagogik, industriell ledning och organisation, samt kurser i pedagogik och psykologi.

2.1.3 Beslutsstruktur

Prefekten leder det dagliga arbetet på institutionen och avgör alla frågor som inte ankommer på institutionsnämnden. Under prefekten finns en delegerad ansvarsfördelning till ämnesansvariga som ansvarar för ämnets utveckling, innehåll och kvalitet, programansvariga som har en administrativ samordnande och beredande funktion vid planering av utbildningen, studentkontakter mm, och kursansvariga lärare som ansvarar för kursers uppläggning, genomförande och resultat.

Institutionsnämnden består av prefekt som är ordförande, tre lärarrepresentanter, en representant för teknisk administrativ personal samt tre ordinarie studentrepresentanter. Då det finns fyra

ämnen/program vid institutionen finns även en adjungerad studentrepresentant utan rösträtt för att alla berörda huvudämnen ska finnas representerade.

Det administrativa arbetet vid institutionen leds av prefekten som till sin hjälp har en intendent som sköter ekonomin och en institutionssekreterare. Vidare finns en studievägledare som också är informationsansvarig. En ställföreträdande prefekt finns som tillträder då prefekt inte finns närvarande. Från och med 2003 finns en kurssamordnare för samtliga kurser under respektive ämne. Kurssamordnaren ansvarar för insamling av data om kurser och ger underlag till institutionssekreteraren för inmatning i skolans system. Underlaget fungerar också som planeringsunderlag för prefekt och intendent vid budgetarbetet.

2.1.4 Studentrepresentation

Studenternas möjligheter att påverka utbildningen vid institutionen är formellt genom representation i institutionsnämnden och i programråd. Alla program har två klassrådsrepresentanter per årskurs som skall företräda gruppen i olika sammanhang. Dessa studenter, programansvarig och lärare inom programmet träffas tre till fyra gånger per termin i ett programråd och diskuterar frågor relaterade till alla delar i utbildningsprogrammet. Diskussioner förs om utbildningens och kursernas utveckling och om hur kurserna hänger ihop. Det är inte meningen det ska vara en klagomur utan mer av utvecklande karaktär, samt ge information om vad som händer på institutionen. Vid en mindre högskola har studenterna stora möjligheter att informellt påverka utbildningen genom att framföra sina åsikter direkt till berörd personal. Enligt de studenter, som svarade på enkäten, så finns det möjligheter att påverka utbildningen, framförallt genom klassråden, men att de förändringar som görs kommer nästa årskurs tillgodo. En del har inte undersökt vilka möjligheter de har och någon uppger att de inte har tid att engagera sig. Några av studenterna var osäkra på vad utvärderingar och deras påpekande leder till för resultat.

2.1.5 Påverkan/krav/stöd från lärosätet centralt

Forsknings- och utbildningsnämnden har enligt den nya organisationsplanen det övergripande ansvaret för forskning och grundutbildning inom hela lärosätet. Som stöd för nämnden inrättas ett forsknings- och utbildningskansli dit delar av den administrativa verksamheten samt verksamheten inom centret för kompetensutveckling förs. Vidare knyts vissa funktioner som idag är förlagda till enskilda arbetstagare på institutionerna till kansliets verksamhetsansvar. Lärosätet har också inrättat en tjänst som kvalitetssamordnare vid kansliet. Befattningens övergripande funktion är att stödja utvecklingen av ett aktivt och strukturerat kvalitetsarbete i forsknings- och utbildningsverksamheten.

Det är svårt att idag se vad den nya organisationen kommer att innebära för institutionen och dess arbete. Högskolan kommer under 2003 att se över institutionsstrukturen vilket kan påverka beskrivningen av ovanstående.

Utvecklingen inom IT och kommunikationstekniken har de senaste åren inneburit att institutionerna fått tillgång till mer information via de interna sidorna på webben och en del rutiner har kunnat förenklas samtidigt som det i sig innebär mer arbete då fler kommer att handskas med systemen.

En nyhet som är och kommer att bli till stor hjälp för all personal är ”Webladok” ett användarvänligt gränssnitt mot Ladok. Webladok är under utveckling men det finns redan ett antal webbaserade utdatarutiner som på ett enkelt, snabbt och billigt sätt ger personalen på högskolan tillgång till studentrelaterad information. Systemet ger t ex. varje lärare möjlighet att följa upp resultatet på sina kurser och programansvariga har möjlighet att följa upp programstudenternas resultat.

En annan nyhet är att alla kurser ska samlas i en ”Kursinfodatabas” där både kurser och information om kurser finns samlade. Inledningsvis är det ett stort arbete att lägga in alla kurser men på sikt kommer det att vara arbetsbesparande för den administrativa personalen då varje enskild lärare själv kommer att kunna hantera systemet.

När det gäller ekonomisystemen arbetar Högskolan centralt med att utveckla ett enhetligt system som ska tillfredsställa alla behov som man centralt och lokalt har. På institutionen arbetar man också för att utveckla system som kopplar samman institutionens ekonomisystem med tjänsteplanering och kursbudget.

2.2 Grundutbildningens inriktning och innehåll

2.2.1 Mål och profil

Förutom de allmänna mål, som anges av riksdagen i högskolelagen och högskoleförordning är ambitionen inom ämnesområdet att ge utbildning inom ämnet utifrån flera perspektiv. Det innebär att synen på socialpsykologi som ämne är bred; amerikansk, europeisk, psykologisk och sociologisk. Målsättningen är att studenterna efter avslutad utbildning inom ämnet ska ha praktiska och teoretiska kunskaper om hur individer fungerar i grupper i olika typer av organisationer; även ett samhällsperspektiv ingår.

Ämnesområdets utveckling inom institutionen

Kurser inom ämnesområdet har funnits vid lärosätet sedan 1979, då den första A-kursen (1-20 p) genomfördes. Intresset för utbildningen inom ämnet var stort, åtta till tolv sökande per plats. Det innebar att det under åren 1980 – 1996 genomfördes ytterligare ett femtontal A-kurser, sex B-kurser och en C-kurs i socialpsykologi. 1993 inleddes planeringen av ett treårigt program i socialpsykologi och i samband med detta, för att få idéer till uppläggning av programmet besöktes två amerikanska universitet (New York och Denver), två engelska universitet (Oxford och Brighton) och två holländska universitet (Tilburg och Amsterdam). Programmet gavs första gången 1994. Inför planeringen av den forskningsinriktade magisterutbildningen besöktes University of Colorado, Denver i USA, universiteten i Exeter, Cardiff och Canterbury i England, Utrecht, Leiden, Groningen och Amsterdam i Holland och man hade också brevkontakt med universiteten i Graz i Österrike och Trier i Tyskland. Vårterminen 1998 startade institutionen ett magisterprogram i socialpsykologi (121-170 p) i samarbete med University of Colorado, Denver och universitetet i Leiden. Samarbetet med Leiden har även resulterat i en forskarutbildning i socialpsykologi där doktoranderna är inskrivna i Leiden men läser sina kurser i Skövde.

År 2000 fick institutionen rättighet att bedriva forskningsinriktad magisterutbildning i socialpsykologi. Förutom fristående kurser och ovanstående program startade institutionen 1997 programmet Industriellt ledarskap ett program i linje med lärosätets övergripande målsättning Programmet ger förutom kunskaper inom ledning och organisation, automatiseringsteknik och industriell ekonomi också kunskaper inom socialpsykologi.

Ämnets utveckling har under åren inneburit en starkare koppling till och fördjupning inom ett antal forskningsområden, symbolisk interaktionism, social rättvisa och postmodernistiska synsätt. Fokus har flyttats från "vardagens socialpsykologi" (1979-1990) till att mer likna undervisningen i ämnet på olika universitet i Europa och USA. Den röda tråden i programmet från första till sista kurs har blivit tydligare. Kraven på examensarbetena har konkretiserats och skärpts. Flera av lärarna på programmet har skrivit kurslitteratur i ämnet. Magisterprogrammets tillkomst har bidragit till en starkare forskningsanknytning, bl.a. till den forskning som görs på institutionen.

2.2.2 Kurser inom ämnesområdet

Fristående kurser inom ämnesområdet ges för närvarande i 20-poängsblock, A och B-nivå. Under detta läsår ges B-nivåblocket. Båda blocken omfattar fyra delkurser och ges på halvfart kvällstid. Ovanstående kurser har som mål att ge en bred grundutbildning i socialpsykologi, där både den mer psykologiska och den sociologiska inriktningen presenteras. För att möta olika behov i arbetslivet görs nästkommande läsår en del förändringar av fristående kurser. Fyra nya kurser om vardera fem poäng kommer att erbjudas på halvfart kvällstid istället för ovanstående A- och B-block. Anledningen till att man ger fyra fristående kurser är att det är större möjligheter för yrkesarbetande att genomföra en fem-poängskurs på halfart än ett 20-poängsblock. Det finns också möjlighet att inrikta sig på ett specifikt område.

A-kursen i socialpsykologi, 20 poäng består av fyra delkurser. Den första delkursen tar upp socialpsykologiska perspektiv, socialpsykologins innehåll och utveckling, perspektiv på människa och samhälle samt individer i grupper. Den andra delkursen ger grundläggande kunskaper i hur man planerar, genomför och analyserar en undersökning. Den tredje delkursen behandlar tillämpning av socialpsykologiska kunskaper inom områden som familj, vård, utbildning och arbetsliv. Och slutligen den fjärde delkursen tar upp klassiska socialpsykologiska ämnesområden, t ex attityder, påverkan, attraktion, prosocialt beteende och avvikelser. (Bilaga: 1)

Innehållet i **B-kursen**, 20 poäng är också uppdelat på fyra avsnitt om vardera fem poäng, varav de två första avsnitten behandlar socialpsykologisk teoribildning. Den första kursen behandlar socialpsykologins historia och grundläggande perspektiv t ex psykoanalytisk teori, behavioristisk teori, gestalt-/kognitiv teori samt middle-range teorier inom dessa perspektiv. Den andra kursen ger ytterligare kunskaper i grundläggande perspektiv, t ex rollteori, fältteori, symbolisk interaktionism, modernitet samt middle range teorier inom dessa perspektiv. Den tredje delkursen, Socialpsykologiska metoder och behandlar krav på innehåll, utförande och krav på metoder vid socialpsykologisk kunskapsbildning. Den fjärde kursen är en uppsatskurs. (Bilaga: 2)

Under hösten kommer alltså fyra nya kurser inom socialpsykologi ges istället för ovanstående A-block. Den första ”Grundkurs i Socialpsykologi” syftar till att ge grundläggande kunskaper om och förståelse för socialpsykologins teorier och metoder. (Bilaga:3) Den andra kursen ”Människors möten – introduktion till socialpsykologin”, ger grundläggande kunskaper om människor som social varelse. (Bilaga:4) Den tredje ”Social mångfald” syftar till att ge socialpsykologiska aspekter på genus, generation och etnicitet” och ger kunskaper om de mångfaldssituationer som blir allt vanligare i globaliseringens tidevarv. (Bilaga:5) Den fjärde kursen, ”Socialpsykologi och hälsa” ger inblick i några centrala områden som knyter an till hälsa. (Bilaga:6)

2.2.2 Program inom ämnesområdet

Det **socialpsykologiska programmet (120 p)** ger en bred kompetens och syftar till att ge studenterna kunskaper om människors handlings- och relationsmönster och insikter om vad som formar och påverkar människor i samhället och om hur individer fungerar i grupper och organisationer. Programmet omfattar sex terminers studier i ämnena socialpsykologi, sociologi, psykologi, pedagogik och vetenskaplig metod. Tyngdpunkten ligger på socialpsykologi och studenterna får efter avslutad utbildning en filosofie kandidatexamen i socialpsykologi. Programmet ger behörighet att gå vidare till magisternivå. Kontakter med sociologiska institutioner vid andra lärosäten har visat att studenterna också är behöriga att söka forskarutbildning inom sociologi. (Bilaga: 7)

Under det första året ges grunderna i de beteendevetenskapliga ämnena socialpsykologi, sociologi och socialpsykologi samt vetenskaplig metod. Det andra året är till viss del tematiskt upplagt och det tredje året är ett fördjupningsår som avslutas med ett examensarbete på 20 poäng. Nedan ges en kortfattad beskrivning av de kurser som ingår i programmet. För en fullständig beskrivning av kurserna i programmet hänvisas till bifogade bilagor.

A-kurser socialpsykologi (16 poäng)

Socialpsykologi I A, 6 poäng syftar till att ge grundläggande kunskaper om socialpsykologiska teorier samt visa hur kultur, tid och rum inverkar på människors tanke- och handlingsmönster. (Bilaga: 8)

Socialpsykologi I B, 5 poäng syftar till att fördjupa kunskaperna om de teorier och synsätt som behandlats i föregående kurs. Vidare är syftet att träna studenterna förmåga att beskriva, analysera och förklara individers och grupper handlings- och relationsmönster. (Bilaga:9)

Kursen *socialpsykologi II*, 5 poäng avser att fördjupa och bredda förmågan att beskriva, analysera och förklara människors relationsmönster i det moderna samhället. (Bilaga:10)

B-kurser socialpsykologi (10 poäng)

Socialpsykologi III A, 5 poäng bygger på ovanstående kurser och syftar till att ge en översikt av socialpsykologins historia samt ge fördjupade och breddade kunskaper om grundläggande socialpsykologiska perspektiv och teorier. (Bilaga:11)

Kursen *Socialpsykologi III B*, 5 poäng syftar till att ge studenterna en första inblick i den socialpsykologiska diskussionen om subjektivitet, kultur och social förändring, samt att ge studenterna teoretiska redskap för att formulera frågor och analysera vår samtid. (Bilaga:12)

C-kurser socialpsykologi (25 poäng)

Socialpsykologi IV, 10 poäng syftar till att bredda kunskaperna i socialpsykologiska teoribildningar samt att ge förmåga att beskriva, analysera och förklara individers och grupper handlings utifrån intrapsykiska, interpersonella

och strukturella utgångspunkter. Vidare avser kursen att ge tillfälle till att ge individuell fördjupning av ett socialpsykologiskt tema. Den röda tråden i kursen. (Bilaga:13)

Socialpsykologi V, 5 poäng ger färdigheter och träning i uppläggning och redovisning av arbete i och analys av en organisation. (Bilaga:14)

Examensarbete i socialpsykologi, 20 poäng syftar till att ge träning i självständig och vetenskaplig bearbetning av ett socialpsykologiskt tema. Kursen består av två delkurser. Den första delen behandlar formulering av forskningsproblem, genomgång av relevant litteratur samt val av datainsamlingsmetod. Under den andra delen genomför grupperna en större undersökning, redovisar den skriftligt och opponerar på annat examensarbete. (Bilaga:15)

Sociologi, (totalt 15 poäng)

Kursen *Sociologins grunder, 5 poäng* syftar till att ge grundläggande kunskaper om sociologiska synsätt på individ, grupp, organisation och samhälle, om de sociologiska klassikernas samhällsteorier samt sociologiska ämnesområden som olika typer av samhällen. *Sociologi II, 5 poäng* syftar till att bredda och fördjupa kunskaperna i sociologisk teori och analys samt ge kunskaper om sociologiska tillämpningsområden. Kursen *Sociologi III, 5 poäng* avser att förutom att bredda och fördjupa kunskaperna från tidigare kurser inom ämnesområdet ge kunskaper om klasser, stratifikation och jämlikhet

Psykologi (totalt 5 poäng)

Inom ämnesområdet psykologi ges kursen *Psykologins grunder, 5 poäng* som syftar till att ge grundläggande kunskaper om psykologiska teorier och metoder. En översikt av psykologins historia, psykologin som vetenskap, neuropsykologiska grunder, utvecklingspsykologi, perception, minne, inlärning, tänkande och problemlösning, intelligens, emotion, behov och motiv, personlighetsteorier, stress i samband med kriser, mental avvikelse, psykologisk behandling.

Samhällsvetenskaplig metod (totalt 18 poäng)

Kursen *Datainsamling och analys, 3 poäng* syftar till att ge studenten grundläggande teoretiska och praktiska kunskaper om statistiska metoder. *Forskningsmetodik I, 5 poäng* syftar till att ge grunder i vetenskapsteori och metodik. *Samhällsvetenskaplig metod II, 4 poäng* handlar om kvalitativa metoder och *Samhällsvetenskaplig metod III, 6 poäng* behandlar kvantitativa metoder

Övriga kurser (21 poäng)

Kommunikationens grunder, 6 poäng ger grundläggande kännedom om kommunikationsteori och förståelse för kommunikationsprocesser. *Kursen Samspel i grupp, 5 poäng* ger en introduktion till den lilla gruppens psykologi och en orientering om den teori som finns om gruppsykologi. Vidare ger kursen teoretiska och praktiska kunskaper och färdigheter i gruppleaderskap. *Organisation, 5 poäng* syftar till att ge kunskaper om organisationsteori, organisationskultur, organisation och samhälle samt organisationsförändringar och kursen *Ledarskap, 5 poäng* ger grundläggande kunskaper om samspelet mellan individ, grupp och organisation med fokus på ledarskap.

Från och med höstterminen 2000 ger institutionen ett ***Forskningsinriktat fördjupningsprogram i socialpsykologi***. Utbildningen betonar några av socialpsykologins olika huvudområden och teoretiska traditioner och under detta år läser studenterna; 20 poäng teorikurser; innehållande en teoretisk fördjupning om ”Rättvisa i social resursfördelning” (4p), Konstruktivistisk socialpsykologi (4p), ”Statistik” (8p) och ”Organisationsteori” (4p), samt en forskningsdel som skall resultera i ett examensarbete om 20 poäng inom något av institutionens forskningsområden. (Bilaga:16)

Utbildningsplanen har arbetats om och från och med hösten 2003 kommer kursdelen att innehålla 15 poäng obligatoriska kurser och 5 poäng valbara kurser. De obligatoriska kurserna är; ”Rättvisa i fördelning av sociala resurser” (5 p) ”Metod och teorikonstruktion” (5p) ”Experimentell design och statistik inom socialpsykologin” (5p) och de valbara kurserna är ”Symbolisk interaktionism” (5 p) och ”Organisation och ledning” (5p) (Bilaga:17)

Ett program som har inslag av socialpsykologi är ***Industriellt ledarskap (160p)***. Programmet, som startade 1997, är flervetenskapligt och omfattar , studier i beteendevetenskap, ingenjörsämnen och industriell ekonomi. Programmet Industriellt ledarskap har som målsättning att utöver kunskaper och färdigheter, ge en helhetssyn på de tekniska och sociala aspekterna av produktionssystemet samt ge insikter om vilka faktorer som påverkar och formar det moderna ledarskapet. Utbildningen är fyraårig och ger dubbla examina, högskoleingenjör i automatiseringsteknik och en kandidatexamen i industriell ledning och organisation eller filosofie kandidatexamen i socialpsykologi. I utbildningsprogrammet ingår arbetslivets socialpsykologi, ledarskap, organisationslära, automatiseringsteknik och industriell ekonomi. (Bilaga:18)

Den beteendevetenskapliga delen i programmet ger teoretiska och praktiska kunskaper om hur individer och grupper fungerar i olika typer av företag och organisationer; i detta ingår till exempel kommunikation, konflikthantering och ledarskapsutveckling, samt hur lärande och förändringsarbete i organisationer läggs upp och genomförs mellan människor. Programmet har redan utvärderats i samband med utvärdering av högskoleingenjörutbildningar under föregående år och kommer inte vidare att tas med i rapporten.

2.3 Ekonomi

De ekonomiska förutsättningarna för att bedriva undervisning i ämnesområdet är förhållandevis små och ser man på hur förutsättningar har förändrats över åren har det skett en försämring. Antalet platser i programmet har ökat medan studentpengen har minskat. Det innebär att institutionen varit tvungen att minska antalet lärarledda undervisningstimmar till sex till åtta timmar per poäng för heltidsstudier. 1998 var motsvarande antal tolv lärarledda undervisningstimmar per poäng för heltidsstudier. Det som blir över till undervisning, efter avdrag för lokaler, administration lokalt och centralt, mätt i kr/helårsstudieplats, har mellan åren 2000 och 2002 minskat med 2700 kr per helårsstudieplats. Nedanstående tabell visar anslaget till ämnet för åren 2001 och 2002. En del av differensen kan förklaras av en minskning av antalet helårsstudieplatser, men om man beräknar anslaget per helårsstudieplats så kan man ändå se en minskning med 1665 kr per helårsstudieplats.

Tabell 1: Ekonomi

Ekonomiska anslag till ämnet (totalsummorna)	2001	2002
Grundutbildningsanslag (exklusive	4 034 000	3 240 000
lokalkostnader		
Fakultetsmedel		
Externa anslag		

2.4 Studenter

Söktrycket till det socialpsykologiska programmet har sedan starten 1994 varit genomgående högt, mellan tre och fem förstahandssökande per plats. Lägsta antagningspoäng var t ex 1998 BP(15,51), BL(4,15), HP(1,3) och HA(1,6) och motsvarande för 2000, då lärosätet ökade antalet platser från 40 till 60 något lägre BP(15,27), BL (4, 13), HP(1)och HA(1,6). För att vara behörig till det socialpsykologiska programmet krävs förutom allmän behörighet matematik A, samt samhällskunskap A.

Vid genomgång av antagna studenters ålder har det visat sig att studenterna som börjar på det socialpsykologiska programmet idag är äldre än de var när programmet startade 1994. Av de som började 1994 var 75 % under 25 år och endast 14 % över 30 år. Efter det har andelen under 25 successivt minskat och är idag drygt 40% medan andelen över trettio idag är 43 %. Endast 16 % av dem som går fristående kurs är yngre än 25 år och 50 % är över 35 år. Andelen kvinnor har genomgående varit hög i genomsnitt 84 %. Trots att institutionen vid marknadsföringsaktiviteter, genom ambassadörsverksamheten försöker lyfta fram de manliga studenterna är andelen män i utbildningen fortfarande låg.

De flesta av programstudenterna inom ämnesområdet läser på heltid, medan många av dem som läser fristående kurser har ett arbete vid sidan om. Enligt de programstudenter som besvarade studentenkäten arbetade endast hälften av dessa och då mindre än tio timmar per vecka.

Enligt studievägledaren och en del av de studenter som svarat på enkäten är förkunskaperna till det socialpsykologiska programmet tillräckliga med några undantag. De studenter som endast har engelska A får ibland problem att tillgodogöra sig den engelska litteraturen och när man läser statistik i en av metodkurserna har en del för dåliga kunskaper i matematik. Det stämmer också överens med lärarnas synpunkter om studenternas förkunskaper, men med tillägget att även skriftliga färdigheter i svenska språket är bristfälliga. Önskvärt vore enligt en av lärarna att fler lärare, i tidigare stadier vore medvetna om skrivandets betydelse för akademiska studier.

För fristående kurser krävs formellt endast allmän behörighet. Litteraturen är i högre grad på svenska vilket gör att man framförallt inom A-kursen inte märkt problemet med bristande förkunskaper, men däremot blir det mer markant, på B-nivå. Till stor del kanske det handlar om studenternas förväntningar på en kvällskurs och på vad studierna ska handla om, men också på verkliga brister i vana att läsa text på engelska.

2.5 Lärarnas arbetsförhållanden

Inom ämnet finns för närvarande sju tillvidare anställda lärare (en professor, en lektor och fem adjunkter), ett lektorat under tillsättande och tre gästlärare med en tjänstgöringsgrad om 100%, 60% och 50%. Dessutom finns tre doktorander som deltar i undervisningen, 20%.

Alla de fastanställda lärarna har högskolepedagogisk kompetens. Doktoranderna kommer under 2003-2004 att genomgå kurs i högskolepedagogik.

Lärarna inom institutionen har stort intresse av att utveckla undervisningen inom ämnet och arbetar i mån av tid gemensamt och individuellt med pedagogiskt utvecklingsarbete, både när det gäller uppläggning av undervisning och utveckling av examinationsformer. De flesta av lärarna inom ämnesområdet anser emellertid att tiden för utveckling av olika slag, samverkan och egen reflektion är mycket liten och att man egentligen skulle vilja göra mycket mer, men att tiden och ämnets resurser sätter gränser för vad som är möjligt att genomföra. De anser vidare att det finns möjligheter att påverka arbetet inom institutionen men att ekonomin sätter gränser. Stödet från centralt håll anser lärarna däremot vara mycket litet då kravet på större undervisningsgrupper ökar, samtidigt som man ställer krav på god kvalitet, utan att beakta lärarnas möjligheter till att göra ett pedagogiskt bra upplägg.

Enligt svaren på lärarenkäten finns det för lite tid att jobba tillsammans och egentligen finns den inte alls utan lärarna får ta till sin egen fritid. Tiden för egen utveckling och reflektion har blivit klart sämre de senaste åren. Vidare så påverkas arbetet av att studenternas lärarledda tid krymper. Ämnet är av sådan art att studenterna behöver diskutera mer och som en student uttryckte det "det behövs tid avsatt för öppna diskussioner, för att knyta teori till egna erfarenheter och möjlighet att dela dessa tankar".

Sammanfattningsvis så har lärarna på institutionen en mycket pressad arbetssituation, som också studenterna märker av. Det finns flera orsaker till detta, en är att man höstterminen 2000, från centralt håll ökade antalet platser med 50% på det socialpsykologiska programmet utan att öka antalet lärare. Detta innebar bl. a att bredden mellan studenternas förkunskaper blivit större, vilket i sin tur ställer krav på utveckling av pedagogiska former i undervisningen. När så antalet lärarledda timmar minskar pga. de ekonomiska förutsättningarna ställs det ännu större krav på dessa timmar från lärarnas sida. De administrativa uppgifterna för lärarna har även ökat under senare år då bl a utvecklingen av webbaserade system gör att administrativa uppgifter nu sköts direkt av undervisande lärare. Det kan vara effektivt ibland men det innebär också en risk att lärarna fastnar i administrativa uppgifter istället för att utveckla kurser och pedagogiska former. En annan viktig orsak till lärarnas pressade arbetssituation är att lokalerna vid institution inte är anpassade till den form av undervisning som bedrivs.

Tabell 2: Lärare inom socialpsykologi

Kön och födelseår	Anställning (anställningsform)*	Akademisk titel och inriktning	Anställnings omfattning (i procent av heltid	Tjänstgöring (i procent av GU/FU/Fo/Adm	Antal doktorander som handleds under perioden
M 1943	tillsvidare	prof. I socialpsyk	100	20/-/75/5/	2
M1945	tillsvidare	lektor i socpsyk	50	40/-/10/-/	
M 1941	gästlärare	lektor i socpsyk	60	20/-/20/20	1
M 1943	tillsvidare	adjunkt i socpsyk	100	70/-/10/20	
M 1947	tillsvidare	adjunkt i socpsyk	100	100/-/-/-	
M 1968	gästlärare	lektor i socpsyk	50	40/-/10/-	
K1957	tillsvidare	adjunkt i socpsyk	100	80/-/-/20	
K 1956	tillsvidare	adjunkt i socpsyk	100	80/-/-/20	
K 1958	tillsvidare	adjunkt i socpsyk	100	10/-/-/90	
K 1972	gästlärare	gästlärare i socpsyk	100	50/-/-/50	
M 1976	doktorand	doktorand i socpsy	100	20/-80/-/-/	
M1974	doktorand	doktorand i socpsy	100	20/-80/-/-/	
K 1971	doktorand	doktorand i socpsy	100	20/-80/-/-/	

* Anställning motsvarar det som tidigare benämndes tjänst. Anställningsform som inte är tillsvidareanställning anges, bl. a. vikariat, projekt- eller timanställning.

**Handledning som utförs av biträdande handledare räknas som 0,5 doktorand

I lektorernas tjänst ingår vid heltidsanställning 20% forskningsutrymme som bekostas av högskolan. Mer tid finansieras av externa projekt. Adjunkterna har i uppbyggnadsskedet av ämnesområdet inte haft någon tid avsatt för forskning men har på cirka 10 % av sin tjänstgöringstid ägnat sig åt kompetensutveckling på magisternivå. Målsättningen är att när forskningen inom ämnesområdet kommer igång även adjunkterna skall få tid för forskning. Detta förutsätter extern finansiering, då högskolans forskningsanslag i första hand går till de som disputerat.

2.6 Jämställdhet

Det finns idag ingen plan på institutionen för jämställdhetsarbete, men en plan kommer att utarbetas och skrivas under 2003. Könsfördelningen bland lärarna är idag tämligen jämn men de flesta lektorerna och professorerna inom ämnesområdet är män, medan tre av fem adjunkter är kvinnor. Institutionen är väl medveten om detta och beaktar detta vid rekrytering. Det finns också en omvänd sned fördelning när det gäller studenterna som man inom institutionen anser viktigt att beakta. Vid marknadsföringsaktiviteter och vid val av ambassadörer ser institutionen gärna män som ambassadörer när det gäller arbete med rekrytering till det socialpsykologiska programmet.

Under hösten 2002 har en ”genusgrupp” bildats, som under 2003 ska se över hur man på olika sätt belyser genusaspekten i institutionens utbildningar, exempelvis hur genusperspektivet beaktas i kursplaner. En seminarierie för personalen är också inplanerad. Målet är att arbetet ska leda till en ökad medvetenhet om genusaspekten hos institutionens personal.

Den sociala och etniska mångfalden på institutionen blir allt större och institutionen arbetar aktivt med att bemöta studenterna mer individuellt utifrån specifika behov. Exempel på detta är tätare uppföljning av studenter för att upptäcka dem som halkar efter på ett tidigare stadium. Man ger också i stor utsträckning studenterna möjlighet till personliga samtal med programansvariga och studievägledare. Institutionen jobbar också aktivt med att förbättra introduktionen till högskolestudier och under introduktionsveckorna och i de första kurserna diskuteras arbetssätt, studieteknik, examinationsformer mm. (Se även 3.2)

Ett problem som institutionens lärare uppmärksammat är att studenter med annat modersmål än svenska kan behöva extra språkstöd vilket inte av högskoleförordningen är att betrakta som "handikapp" på liknande sätt som dyslexi. Lärarna har lyft frågan till institutionsnämnden för beteendevetenskap som tillskrivit övriga institutioner samt rektor.

Vid rekrytering av personal beaktas utifrån de sökandens kompetens även genusaspekten och social och etnisk mångfald. Vid institutionen finns just nu två lärare med icke svensk bakgrund som båda bidrar till nytänkande bl a när det gäller internationalisering.

2.7 *Infrastruktur*

Högskolan ligger centralt i Skövde och har till stora delar moderna lokaler byggda under 1993 - 2000. I de nya byggnaderna finns ljusa föreläsningssalar, övningssalar, grupprum och arbetsrum. Det finns dock en del brister i de äldre lokalerna. Institutionen har sina lokaler i en av de äldre byggnaderna och dessa lokaler är av varierande kvalitet och från början ej avsedda för undervisning (tidigare militärförläggning) och det saknas framförallt grupprum. Dessutom är utrustningen i en del föreläsningssalar föråldrade och behöver bytas ut. Möjligheten att möblera om till gruppundervisning är minimal då de större salarna har gradänger. Det finns inga särskilda studierum/studieplatser i anslutning till institutionen. Då ämnesområdet är av sådant slag att det är lämpligt att bedriva undervisning i mindre grupper både med och utan handledare så är det en stor brist. Lika viktigt som att tekniska ämnesområden behöver teknisk utrustning, är det att undervisningen i detta ämne har lokaler som är anpassade till den undervisningsform som bedrivs i ämnesområdet.

Högskolans bibliotek har 300 läsplatser, flera grupprum och cafeteria. Satsningar på elektroniska tidsskrifter och databaser är högt prioriterade. Biblioteket, har idag cirka 80 000 böcker och prenumererar på cirka 3 800 tidsskrifter, varav ungefär 3 350 elektroniska. Inom socialpsykologi finns relevanta böcker och tidsskrifter och det sker kontinuerligt en komplettering av beståndet och önskemål om nya böcker och tidsskrifter tillgodoses.

Det ökade informationsutbudet blir hela tiden större och det förväntas att människan idag tillgodoser sitt eget behov av information. I detta sammanhang fyller biblioteket en viktig funktion då en av högskolans viktigare uppgifter är att biblioteksanvändare bereds möjlighet att bli kompetenta på att söka information, kritiskt värdera och utnyttja information.

Från och med höstterminen 2001 ger biblioteket en enpoängskurs och en fempoängskurs i informationskompetens. Den första kursen erbjuds till alla programstudenter. Utformningen varierar beroende vilket program som läser kursen. Den andra kursen är en valbar kurs på fem poäng. Kursen syftar till att förmedla hur och var man söker olika typer av information. Vidare syftar kursen till att förmedla hur man kritiskt granskar och värderar information. Vid institutionen ges också under introduktionsveckan en kurs , Introduktion till PC, på två till tre poäng som ger grunderna i ordbehandling, internet och e-mail.

Biblioteket erbjuder också en sökverkstad dit studenter och lärare kan vända sig för att få hjälp med informationssökning.

Studenterna (de som besvarat enkäten) tycker att biblioteket fungerar bra och flera tycker att det fungerar mycket bra. Det är lätt att hitta det man behöver och de tycker att personalen är kunnig, trevlig och hjälpsam. Några tycker att öppettiden för sökverkstaden borde utökas.

Högskolans IT-enhet och institutionens IT-samordnare svarar för uppdatering av hård och mjukvara. Många av studenterna har egna datorer och en del som bor i närheten av högskolan är uppkopplade till högskolans datorsystem. Antalet datorer vid institutionen med möjlighet till ordbehandling och statistisk bearbetning av kvantitativa data är bra, men en del studenter tycker att standarden kunde vara bättre och att vissa av datorerna behöver bytas ut mot snabbare och säkrare.

Då institutionen växt kraftigt under tiden 1996-2002 (från 80 studenter till 980 studenter) och de ekonomiska förutsättningarna för att bedriva undervisning minskat har möjligheten till nyinköp av datorer och uppdatering av de äldre varit liten. Undervisning och handledning har prioriterats.

3 Utbildningsprocessen

3.1 Vetenskaplig grund och kritiskt tänkande

3.1.1 Den vetenskapliga grunden i undervisningen

En viktig del i det socialpsykologiska programmet är att ge kunskaper om hur man genomför olika typer av vetenskapliga undersökningar och hur resultaten sedan kan presenteras på ett överskådligt sätt. Framförallt ges denna träning i fyra kurser i vetenskaplig metod, men även i andra kurser som ingår i programmet. Kurserna inom vetenskaplig metod inleds med kursen "Forskningsmetodik I" som syftar till att ge grunderna i vetenskapsteori och metodik. I kursen ingår en genomgång av grundbegrepp och analysmetoder, skillnader mellan kvantitativa och kvalitativa metoder, uppläggning av en forskningsrapport samt litteratursökning. Den andra kursen, "Dataanalys och presentation" är en utveckling som syftar till att introducera hur man använder kvantitativa metoder som analysinstrument. Den tredje kursen, "Samhällsvetenskaplig metod II", handlar om kvalitativa metoder. Den fjärde kursen "Samhällsvetenskaplig metod III", behandlar kvantitativa metoder.

I det forskningsinriktade fördjupningsprogrammet ges kursen "Metod och teorikonstruktioner i socialpsykologi" som fokuserar på teorikonstruktion och på vissa aspekter av forskningsdesign och kursen "Experimentell design och statistik inom socialpsykologi", som syftar till att ge kunskaper i experimentell design och hypotestestning med hjälp av applikationsprogram, samt kunskaper om hur man tolkar resultat och presenterar dessa enligt APA:s normer.

3.1.2 Kritiskt och självständigt tänkande

Kritiskt tänkande och självständighet uppmuntras på flera vis, bl.a. genom att knyta den teoretiska undervisningen till aktuella samhällsproblem som t. ex. etniska och sexistiska problem, liksom till problem av socialpsykologisk karaktär inom arbetslivet (mobbing m.m.). Pedagogiskt verkar i samma riktning att studerande enskilt och i grupp får ansvara för vissa föredragningar under utbildningens olika kurser. Enligt studenterna så är ämnet av sådan natur att det främjar kritiskt tänkande och de uppgifter som de får i kurserna kräver kritiskt och självständigt tänkande.

3.2 Utbildningens uppläggning

3.2.1 Introduktion av studenter i utbildningen

Högskolan har sedan ett par år ett introduktionsprogram där institutionerna tillsammans med Studentkåren under de två första veckorna på höstterminen tar hand om de nya studenterna på olika sätt. På Institutionen för beteendevetenskap ägnar man tiden bl a åt introduktion av ämnesstudierna, gruppetablering, studieteknik, presentationsteknik och information om högskolans organisation. Samarbetet med Studentkåren innebär att äldre studenter fungerar som faddrar under dessa veckor och då studenterna inte har undervisning ordnas olika aktiviteter i syfte att man ska lära känna varandra, campus och Skövde.

Då en stor del av undervisningen ges i seminarieform får också studenterna i början av utbildningen en genomgång av seminarium som undervisningsform. Vidare ges en introduktion om hur man jobbar med grupparbeten och utformar gruppkontrakt. I introduktionen ingår också en föreläsning om vetenskaplighet och universitetens historiska utveckling.

De flesta av studenterna (som besvarade enkäten) tyckte att introduktionen fungerade bra och att de fick den information som de behövde. Några tyckte att faddrarna skulle ha givit lite mer information av praktisk karaktär.

Vid mötet med några av studenterna diskuterades också möjligheten att ha någon form av mentor i början av studierna. Under läsåret 2000/2001 fick institutionen i uppdrag av dåvarande rektor att undersöka möjligheten att genomföra ett försök med studentmedverkan i utbildningen. I det studentpolitiska program som gäller för lärosätet (dnr 398-00-09) beskrivs olika roller som studenten kan ingå i. Ett led i detta är att låta äldre studenter gå in i en handlednings- eller mentorfunktion för att pröva sina kunskaper och på samma gång fungera som ett stöd åt nya studenter. Vid utvärdering av projektet framkom bl.a. att studenterna i årskurs ett upplevde det positivt att träffa studenter från en annan årskurs. Mentoreorna upplevdes som intresserade av sin uppgift och bidrog med sina erfarenheter både när det gäller studier och förståelse av institutions- och programkulturen. Mentoreorna upplevde sin funktion som både viktig för sig själva och för ettorna och träffarna fylldes på ett bra sätt. Vid den avslutande utvärderingsträffen formulerades en del förslag på förbättringar. Mentorskapet bör starta tidigt på hösten och man bör ha tätare träffar i början, vilka sedan kan bli glesare. Enligt de projektansvariga gav projektet positiva resultat och bör fortsätta och det finns enligt dem en möjlighet att utveckla en modell som är tillämplig vid fler institutioner inom lärosätet.

3.2.2 Kursernas inbördes relation

Utbildningsprogrammets kunskapsområde berör förhållandet mellan individ, grupp och samhälle eller, mer konkret, det samspel som äger rum mellan människor, arbete, utbildning, vård och familj.

Målsättningen för programmet är att studentgruppen i största möjliga mån ska vara sammanhållen under utbildningens tre år för att utnyttja möjligheterna till praktiska kunskaper i gruppprocesser, ledarskap och tillämpad socialpsykologi. Ambitionen är också att det ska finnas en ”stegprincip” i de olika kurserna, dvs. alla programmets kurser ska bygga på varandra i syfte att ge både bredd och djup i kunskaperna. Vidare är avsikten att det första året ska vara ett grundläggande år, det andra ett tillämpat år och det tredje ett fördjupningsår.

Det forskningsinriktade magisterprogrammet i socialpsykologi innehåller ett antal kurser som ger en vidareutveckling av innehållet i grundutbildningen. Avsikten med programmet är att vara en introduktion till forskning och forskarstudier med inriktning mot institutionens forskningsområden.

Studenterna som läser socialpsykologi har olika mål med sina studier, en del vill ut i arbetslivet medan andra vill fortsätta inom den akademiska banan. Vid en diskussion med studenterna framkom det att institutionen bör vara tydligare vid introduktionen av utbildningen och informera om att även om man väljer arbetslivet, kommer många av dem att arbeta med utredningar av olika slag och man då kommer att ha stor nytta av de metodkurser som ges i utbildningen.

3.3 Undervisningsmetoder och examinationsformer

3.3.1 Undervisningsmetoder och examinationsformer

Det ligger i ämnets natur att det mest optimala undervisnings sättet är olika former av seminarier och gruppdiskussioner och en mindre del som traditionella föreläsningar. Institutionens lärare är väl medvetna om detta och försöker att utveckla och anpassa undervisningen till detta. Men stora grupper och små resurser medger endast att man kan lägga ut mellan sex till åtta timmars undervisning per poäng och det innebär att resurserna ofta sätter hinder i vägen för kreativiteten när det gäller undervisnings- och examinationsformer.

Trots små resurser så har lärarna ändå lyckats att få en bra blandning av undervisnings- och examinationsformer. Enligt de studenter som besvarade enkäten så är det idag en bra blandning, speciellt tyckte de att det vid institutionen finns en bra variation i sättet att examinera. En del tycker att de får för lite lärarledd undervisning och några tycker att grupperna är för stora och att tiden för diskussion är för liten.

Det är svårt att redogöra för antalet föreläsningstimmar/seminarietimmor /gruppundervisningstimmar då det skiljer sig mycket mellan kurserna. I början av utbildning ligger mycket gruppundervisning som är lärarledd men successivt får studenterna fler och fler tillfällen då de själva leder grupparbetena. Uppskattningsvis ser det ut som redovisas i tabellen. Tiden anges för heltidsstudier.

Tabell 3: Lärarledd undervisning

Cirka hur många schemalagda klocktimmar lärarledd undervisning får varje student i genomsnitt varje vecka (2001)	Föreläsningar	Seminarier/ Gruppundervisning	Uppsats- handledning	Annat (specificera)
A-nivå (1-20 p)	4	4		
B-nivå (21-40 p)	4	4		
C-nivå (41-60 p)	6	2	20 1)	
D-nivå (61-80)	4		25 1)	
Grundkurs i socialpsykologi				
Fortsättningskurs i socialpsykologi				

1) Detta gäller totalt för handledning av examensarbetet

3.3.2 Uppskattad studentaktivitet

Enligt de studenter som besvarade enkäten så är det ganska stor variation på hur mycket tid de lägger ner på sina studier förutom den lärarledda undervisningen och det varierar mellan kurserna. Av de 30 som svarade uppgav sju studenter att de lade ner mindre än 10 timmar per vecka, tio lade ner mellan 10 och 20 timma, åtta av dem la ner mellan 20 och 30 timmar och sex lade ner mer än 30 timmar.

3.3.3 Skriftlig och muntlig framställning

I de flesta kurser ingår moment av skriftlig och muntlig framställning som en träning inför redovisningen av examensarbetet och oppositionen. I en av kurserna under den första terminen, får studenterna handledning i muntlig framställning av studenter på det datapedagogiska programmet årskurs tre och i den tredje kursen i socialpsykologi ingår också handledning av muntlig framställning.

3.3.4 Genusperspektiv

I kurserna idag ingår vissa moment om genusperspektivet men man är på institutionen medveten om att detta bör förbättras och tydliggöras, därför har man tillsatt en grupp som ska arbeta med detta. (se vidare i avsnittet jämställdhet)

3.3.5 Informationsteknik i undervisningen

Kurserna som ges av biblioteket i informationskompetens har uppgifter kopplade till kurser i socialpsykologi för programstudenterna och under alla år ingår teknikanvändning när det gäller sökning efter information i databaser och vid rapportskrivning.

3.4 Samverkan och internationalisering

3.4.1 Samverkan med avnämare utanför universitetsvärlden

Inom grundutbildningen medverkar gäster från det omgivande samhället bl.a från Räddningsverket, Volvo och kommunens socialtjänst.

Studenter genomför examensarbeten i samverkan med det omgivande samhället och lärare i socialpsykologi har sedan starten 1994 utvecklat och deltagit i olika uppdragsutbildningar, handlett i olika sammanhang (bl. a åt behandlingshem och Skolverket), samt genomfört utrednings- och utvärderingsuppdrag. I en av kurserna som ingår i programmet får studenterna i uppgift att gå ut i någon verksamhet och analysera dess behov av socialpsykologisk kompetens och presentera sitt resultat i en rapport.

Under 2002 har en anställd på 20% av sin tid ägnat sig åt en inventering av de kontakter programmen haft och har behov av i framtiden. Denna inventering kommer sedan att ligga till grund för ett mer systematiskt arbete med kontakter med det omgivande samhället.

Vid diskussion med studenterna uttryckte de att samverkan med det omgivande samhället vid institutionen kan ökas och enligt dem är det viktigt att de får pröva sina kunskaper i ”verkligheten” och efterlyser möjligheten att välja uppdrag från det omgivande samhället för sina examensarbeten.. Enligt en student som svarade på enkäten tyckte denne att detta skulle vara ett utmärkt sätt för institutionen att marknadsföra utbildningen.

Högskolan erbjuder sedan två år tillbaka möjlighet till fortbildning- och kompetensutvecklingsstudier riktad till anställda i privat eller offentlig verksamhet. Studenten kan läsa ett antal kurser om maximalt 40 poäng inom en studietid av högst sex terminer. Högskolan erbjuder inom ramen för Högskolans reguljära kursverksamhet ett specificerat utbud av kurser som i de flesta fall läses på halvfart på dagtid. Ett fåtal kurser ges under kvällstid. Arbetsgivaren (eller motsvarande) åtar sig att ge möjlighet för studenten att tidsmässigt genomföra studierna. Normalt innebär detta att studenten parallellt med sitt arbete bedriver studier för kompetensutveckling inom sitt yrkesområde.

Innehållet i utbildningen väljs fritt ur ett specificerat kursutbud och ger därmed möjlighet att skraddarsy en utbildning efter aktuella behov. Kurserna Introduktion till arbetslivets socialpsykologi, Organisation, Ledarskap, Gruppsykologi och Kommunikation har varit särskilt eftertraktade.

3.4.2 Internationella inslag i utbildningen/internationellt utbyte och samverkan

Genom institutionens samarbete med universitetet i Leiden kring forskarutbildningen finns en lektor i socialpsykologi från Leiden anställd på 60%. Han deltar både i undervisningen på grundutbildningsnivå, magisternivå och i forskarutbildningen. Under 2001-2003 har ett utbyte på magisternivå inneburit att institutionen upplåtit tjänsterum till tre besökande studenter, en man och två kvinnor från Leiden under sexmånaders perioder samt att institutionens doktorander deltagit i kurser i Leiden, Holland.

På grundutbildningsnivå är det ett fåtal studenter som under sina tre år åker ut för att läsa vid andra lärosäten. En av anledningarna till att det bara är ett fåtal som åker utomlands kan vara att utbildningen är sammanhållen och att kurserna i socialpsykologi bygger på varandra vilket gör det svårare att finna liknande kurser vid andra lärosäten. En annan anledning kan vara att många av dem som läser det socialpsykologiska programmet är äldre och ofta har familj. Studenterna har dock möjlighet att göra studieuppehåll under ett år eller åka ut efter avslutad utbildning.

Högskolan i Skövde har en omfattande verksamhet med internationella utbyten inom grundutbildningen. Vid Högskolan finns idag avtal med 107 utländska universitet. Antalet utresande år 2001 var 111 studenter och inresande 102 studenter, år 2002 var motsvarande siffror 99 resp 115.

Flera studenter har genom åren deltagit vid internationella konferenser där de presenterat sina C-uppsatser. Professor John Darley vid Princeton University, USA blev 1997 så imponerad av två C-studentgruppers presentationer vid en internationell konferens i Tyskland att han uttryckte en önskan om att ha studenter som examinerats från det socialpsykologiska programmet i universitetets forskarutbildning. Senare gick prof. Darley ut med en skrivelse till psykologförbundet i USA med information om utbildningen i socialpsykologi i Skövde. En av studenterna som deltagit i konferensen i Tyskland antogs som PhD-student vid University of Iowa.

Våren 2002 genomförde institutionen den nionde internationella konferensen i social rättvisa med deltagare från nästan hela världen. Sexton länder var representerade. Social rättvisa är ett forskningsområde som spänner över ett vitt fält och bland deltagarna fanns sociologer, socialpsykologer, psykologer, statsvetare, ekonomer och filosofer. Fyra speciellt inbjudna forskare deltog; Morton Deutsch, Elaine Hatfield, Melvin I Lerner och avgående ordförande för konferensens paraplyorganisation, Leo Montada. Konferensen genomförs vartannat år och detta vara första gången som den genomfördes utanför ett större universitet och i Sverige. Under fyra dagar presenterades cirka 100 forskarpapper indelade i 22 parallella sessioner inom ett antal områden.

Då institutionens lärare i socialpsykologi i ett uppbyggnads skede ägnat sig åt utveckling av programmets innehåll och struktur har frågor kring samverkan och internationalisering på grundutbildningsnivå inte haft den prioritering man kunnat önska. Man är väl medveten om detta och ser det som angeläget att finna former för samarbete och internationalisering både via studentutbyte, lärarutbyte och gemensamma projekt.

3.4.3 Nationellt utbyte och samverkan

Högskolan i Skövde inbjöd hösten 2002 till ett nationellt samarbete kring utveckling av ämnet socialpsykologi. Inbjudan gick ut till 18 svenska institutioner som kontinuerligt genomför utbildning och forskning i ämnet. Målsättningen är att erhålla rättighet för doktorsexamina i socialpsykologi i Sverige, utveckling av grundutbildning upptill magisternivå, att kunna erbjuda forskarutbildningskurser samt samordnad forskning i ämnet.

Forskningskontakter med Västra Götalandsregionen och Skaraborgs Sjukhus har initierats och kommer att vidareutvecklas under år 2003.

3.4.4 Ämnesövergripande samverkan inom lärosätet

Högskolan i Skövde har flera ämnesövergripande program där institutionens kompetens i socialpsykologi efterfrågas alltmer. Inom ex sjuksköterskeprogrammet ingår en 5-poängskurs i socialpsykologi och vid institutionen för språk ges en utbildning i Internationell projektledning där 40 p ligger inom det socialpsykologiska området.

3.5 Utvärdering, utvecklings- och kvalitetsarbete

Det finns övergripande riktlinjer, kvalitetsprogram 2001-03-29, dnr 79-01-111, för hur kvalitetsarbete skall bedrivas vid lärosätet. Utgångspunkten för kvalitetsarbete är att det skall ingå som en naturlig del av allt arbete i organisationen. Arbetet skall utföras enhetsvis, men med en strävan att uppnå en helhetsbild av respektive enhets verksamhet inom högskolan som organisation.

Kvalitetsarbetet består av tre faser, självvärdering, analys av självvärderingen och upprättande av verksamhetsplan. Efter genomförandeperioden på drygt två år görs en uppföljning som rapporteras till rektor.

3.5.1 Utvecklingsinsatser

Under hösten bildades en ämnesgrupp, SPÅG (Socialpsykologiska ämnesgruppen). Gruppen ska under professorns ledning ansvara för utveckling av ämnet vid institutionen.

3.5.2 Kursutvärderingar och andra former för studentinflytande

Alla kurser och program vid institutionen skall utvärderas kontinuerligt både kvantitativt i form av en standardiserad blankett, som kan modifieras efter behov och kvalitativt genom diskussioner i mindre grupper.

Genom åren har flera diskussioner förts kring kursvärdering, kursvärdering och studentinflytande vilket har resulterat i att man idag har en gemensam utvärderingsblankett som kan anpassas till respektive kurs där både studenter och lärare ger sina synpunkter på kursen. I dagsläget pågår en diskussion om vad det egentligen är som ska värderas och hur man skall komma vidare när det gäller utvärdering av kursens innehåll relaterat till lärandet.

Målsättningen inom institutionen är att uppnå så hög kvalitet som möjligt utifrån de förutsättningar man har och i det dagliga arbetet ingår att kontinuerligt utvärdera och förbättra verksamheten. Institutionens personal ser utvärdering som en del i lärprocessen för både lärare och studenter, men man har inte riktigt funnit formerna för en helhetsbedömning av kursutvärderingsprocessen.

Studentinflytandet har successivt utvecklats och i dagsläget finns för varje ämne/program vid institutionen ett programråd där studenterna träffar programansvarig och eventuellt andra lärare och diskuterar programmet och dess kurser. När institutionsnämnden beslutar om projekt är det studentrepresentanter som genom studentkåren utser företrädare för studenterna. Inför introduktionsveckorna sker ett samarbete mellan institutionen och studentkåren då man rekryterar och utbildar faddrar.

Programmet utvärderas i slutet av vårterminen med varje årskurs. Syftet med programutvärderingen är att utvärdera helheten i programmet, kursernas inbördes relation etc.

3.5.3 Utvärderingar och uppföljningar

"Webladock" gör det möjligt att på ett smidigt sätt följa upp programstudenternas resultat. Uppföljningen görs 2- 3 gånger per termin av institutionens studievägledare. Syftet är att kunna sätta in stödåtgärder på ett tidigt stadium, då man märker att någon student halkar efter.

3.5.4 Nationella och internationella jämförelser

Vid utveckling av programmet gjordes många flera besök vid framförallt utländska universitet. Idag fokuseras dessa jämförelser mot nordiska länder. Under höstterminen 2002 besöktes Norge (Oslo) och under vårterminen 2003 ska Finland (Helsingfors, Tammerfors) besökas samt under höstterminen 2003 Danmark (Köpenhamn, roskilde). Parallellt med detta pågår ett arbete som syftar till ett ökat samarbete på nationell nivå mellan Skövde, Växjö, Mälardalen och Lund.

4 Resultat

4.1 Examensarbeten/upsatser på C- och D-nivå

Examensarbetet är indelat i två delkurser om fem och femton poäng. Syftet med den första delkursen är att studenterna skall hitta ett forskningsproblem och skriva en planeringsrapport. Planeringsrapporten diskuteras i mindre seminariegrupper (sju till åtta studenter). Vid dessa seminarier får studenterna möjlighet att opponera på en annan grupps planeringsrapport och får därmed viss träning i att opponera. Några föreläsningar ges också under denna delkurs. Studenterna skall också under denna del göra en genomgång av relevant litteratur och ge förslag på datainsamlingsmetod. Det ges i regel ingen enskild handledning utan endast grupphandledning.

Under den andra delkursen skall studenterna genomföra en större undersökning, skriva rapporten, presentera sitt examensarbete samt opponera på ett annat examensarbete. Examensarbetet görs i de flesta fall två och två men det finns även möjlighet att skriva ensam eller i grupper om tre studenter. Under denna del av examensarbetet får studenterna möjlighet att träffa sin handledare tre till fyra gånger och totalt räknar man med 20 timmar handledning per grupp. Tidigare har man vid institutionen kunnat ge upp till 40 timmars handledning per uppsats men på grund av minskade anslag har man fått sänka antalet handledningstimmar.

Det finns väl genomarbetade anvisningar för hur rapporter och examensarbeten skall se ut vid institutionen, som delas ut till studenterna. Anvisningarna innehåller praktiska råd om examensarbetets genomförande, om handledning, om bedömningskriterier för examensarbetet samt om presentation av examensarbetet och om vad som är viktigt att tänka på vid opposition av annat examensarbete.

C- och D-(magister) studenterna erbjuds möjligheter att delta i institutionens forskning och uppmuntras att välja forskningsfrågor för sina uppsatser som anknyter till institutionens forskningsområde/delforskningsområden. Magisterstudenterna stiftar djupare bekantskap med det teoretiska och empiriska innehållet av åtminstone tre av delområdena under höstterminen. Åtskilliga C- och D-uppsatser och vidarearbeten har skrivits inom denna ram, och flera har framgångsrikt presenterats på olika internationella konferenser (Potsdam, Denver, Vancouver, Aten och Skövde)

Tabell 4: Antal examinerade uppsatser

	1998		1999		2000		2001		2002	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Antal uppsatser på C-nivå som examinerats	10,5	1,5	11	4	13	3	6	2	13	2
Antal uppsatser på D-nivå som examinerats							1		1	1
1) 1998 examinerades 12 examensarbeten, 9 av dessa skrivs av kvinnor, 3 skrevs i blandade grupper										
2) 1999 examinerades 15 examensarbeten, 9 av dessa skrivs av kvinnor, 2 skrevs av män och 4 skrevs i blandade grupper										
3) 2000 examinerades 16 examensarbeten, 11 av dessa skrevs av kvinnor, 1 skrevs av män och 4 skrevs i blandade grupper										
4) 2001 examinerades 8 examensarbeten, 6 av dessa skrevs av kvinnor och 2 av m										

4.2 *Genomströmning*

Genomströmningen i det socialpsykologiska programmet är genomgående hög och ligger på i genomsnitt drygt 90% för läsåren 1997/98 till och med 2001/02. Undersökningen bygger på information från ladoksystemet och på de studenter som var registrerade på respektive årskurs. Examensfrekvensen har under några år legat på nästan 70 % med undantag av de studenter som började 1998. Denna beräkning gäller alla kurser som ingår i programmet.

4.2.1 **Studieuppehåll och studieavbrott**

Studieuppehållen för programmet ligger på cirka 10 %. Oftast gör studenterna uppehåll under två terminer. En stor del av de som påbörjar utbildningen fullföljer utbildningen. Andelen anmälda avhopp ligger på cirka 5 %. Det finns egentligen två slags avhopp; de som avbryter studierna relativt tidigt och de som genomgår hela utbildningen som egentligen inte är avhopp, då studenterna förmodligen tillgodogjort sig utbildningen. Orsaken är förmodligen att de fått jobb och tänkt göra klart utbildningen senare. Det är inget problem för studenten, då de har jobb, men vid byte av jobb behöver de sin examen. Högskolan har uppmärksammat detta och kommer att kontakta dessa studenter och jobba för att de ska kunna fullfölja sin utbildning. (Se vidare under punkt 4.3.1)

Genomströmningen i fristående kurser på A-nivå har en hög genomströmning medan studenterna har svårare att klara av kurserna på B-nivå. Andelen som klarat hela A-blocket (96/97, 99/00, 00/01 och

01/02) ligger på i genomsnitt nästan 70%, medan B-blocket har sämre resultat 41 % av de som börjar är godkända på hela blocket.

Tabell 5: Helårsstudieplatser och helårsprestationer inom grundutbildningen

HÅS/HÅP inom grundutbildningen**	1997	1998	1999	2000	2001	2002
HÅS 1- 40 p	40,84	67,27	84,48	99,15	134,31	77,04
HÅS 41- 60 p	27,00	16,33	14,19	22,58	23,4	39,68
HÅS 61-80 p		1,13	3,09	3,83	3,18	3,18
HÅP 1-40 p		52,90	75,63	94,51	109,98	85,68
HÅP 41-60 p		10,13	14,63	15,88	17,50	29,38
HÅP 61-80 p				0,50	1,75	2,50
Utbildningsuppdraget för ämnet i HÅS*					265	239
Utbildningsuppdraget för ämnet i HÅP*					209,7	186,52

Ovanstående tabell visar det totala antalet helårsstudieplatser och helårsprestationer inom ämnesområdet socialpsykologi, dvs. programstudenter och fristående kurser. Variationerna över åren beror förmodligen på att resultatet på vissa kurser blir rapporterade på fel år.

4.2.2 Strategier för att öka genomströmningen

I syfte att förbättra genomströmningen av programstudenter på Institutionen för beteendevetenskap kommer ett nytt system att prövas under vårterminen 2003. Projektet kan också ses som en del i integrationsprocessen av nya studenter.

I handlingsprogrammet för mottagande och introduktion till högskolestudier framgår bl.a. att det första studieåret är betydelsefullt för hur studenten kommer att lyckas med studierna. Enligt handlingsprogrammet är det viktigt att upptäcka de studenter som behöver stöd så tidigt som möjligt. Det innebär programansvariga som ett första steg skall informera studievägledaren om uppenbara studiesvårigheter bland förstaårsstudenter. Vidare som ett andra steg vid två tillfällen under första året göra en uppföljning och vid problem ta kontakt med de studenter som inte klarat sig så bra brevledes eller via mail och uppmuntra dem till att ta kontakt med studievägledaren. Det tredje steget är att studievägledaren diskuterar med studenten om eventuella stödåtgärder. Och därefter med studentens samtycke diskuteras detta med programansvarig eller annan berörd personal vid lärosätet. Ett uppföljningsmöte med studenten bokas in. Vid avbrott från program är det viktigt att studievägledaren tar kontakt med studenter som avbrutit studierna för att ta reda på orsaken till avhoppet.

4.3 Uppföljning av studenter

4.3.1 Vad gör studenterna efter examen

Många av studenterna som söker och går utbildningen är nyfikna på vad man blir efter utbildningen. För att ta reda på detta lämnar institutionen ut ett kort till de studenter som är klara med utbildningen, som skall skickas till institutionen när de fått sitt första arbete. På kortet står tre frågor; vilket program de gått, när de avslutade studierna samt var de har fått jobb.

Under våren 1999 gjordes en uppföljning av samtliga studenter som tagit examen, sammanlagt 72 personer ingick i undersökningen. Uppföljningen gjordes i form av en C-uppsats. Svarsfrekvensen var cirka 80%. Syftet med studien var att ta reda på vilka yrkes- och vidareutbildningsmöjligheter som de studenter som tagit examen på det socialpsykologiska programmet har. Vidare var syftet med studien att ta reda på vilket värde utbildningen har både ur den examinerades perspektiv och ur arbetsgivarens

perspektiv. Studien har varit värdefull vid utveckling av programmet. Den har också ett stort värde vid marknadsföring av programmet och har också en motivationshöjande effekt på de studenter som går programmet. Detta framgick också vid diskussion med studenterna framförallt de som går i årkurs ett. De ansåg att deras motivation för studierna skulle öka om de fick mer information om vad studenter som gått ut utbildningen sysslade med idag.

Områden där socialpsykologer finns representerade idag är inom företag och organisationer där man arbetar med personalutveckling, personalfrågor och ledarstöd, som resurspersoner och socialsekreterare inom socialtjänsten, utredare på försäkringskassan, inom skolan som del av elevvårdsteam på olika områden, inom kriminalvård och missbruksvård, med behandlingsarbete i olika former samt som lärare och forskare.

Under innevarande år kommer man inom högskolan/institutionen göra lite större och mer systematiska undersökningar om vad studenterna gör efter examen och hur deras utbildning stämmer överens med de arbetsuppgifter som de har idag. Detta ser man som viktigt, dels som information till blivande och nuvarande studenter om nyttan av det man läser inom programmet och dels som hjälp vid utveckling av programmet. Man kommer att välja ut ett par årskurser, förslagsvis de som började på utbildningen 1997 och 1998. En enkät kommer att skickas ut till alla som påbörjade sin utbildning vid det socialpsykologiska programmet dessa år, och som har över hundra poäng, alltså även de som genomfört utbildningen men inte tagit ut examen. I undersökningen kommer också att finnas med en fråga till de studenter som har över hundra poäng men inte tagit ut examen, om de är intresserade av att göra klart sin utbildning. Senare kommer kontakter att tas med dem.

Detta arbete kommer att utföras inom utbildnings- och forskningskansliet och kan ses som ett pilotprojekt. Senare kommer man inom kansliet göra fler uppföljningar av andra program inom lärosätet.

4.3.2 Övergång till forskarutbildningen

Sedan de första studenterna lämnat det socialpsykologiska programmet har flera läst vidare på magisternivå, både vid Högskolan i Skövde och vid andra lärosäten (Lund, Uppsala). 1999 inledde institutionen ett samarbete med universitetet i Leiden för en forskarutbildning och där finns nu tre doktorander inskrivna. Dessa studenter har alla läst ett magisterprogram (40 poäng) som de fick tillgodräkna som första året. Under förutsättning att finansiering kan ordnas ser institutionen positivt på att fler kan gå vidare till forskarutbildning.

4.4 Måluppfyllelse

"Målsättningen är att studenterna efter avslutad utbildning inom ämnet ska ha praktiska och teoretiska kunskaper om hur individer fungerar i grupper i olika typer av organisationer; även ett samhällsperspektiv ingår". (sid 4.)

Programmets stegvisa uppbyggnad ger lärarna möjlighet att urskilja en successiv mognadsprocess hos de studerande. Allt oftare ser man också att den socialpsykologiska kompetensen efterfrågas på arbetsmarknaden, både i annonser där man söker socialpsykologer och i kontakter med företag och organisationer. Dessa vänder sig ibland direkt till institutionen för att nå studenterna direkt för arbete under sommarmånader eller efter avslutad utbildning.

I kontakter med arbetsgivare som redan anställt studenter får institutionen också bekräftelse på att den kompetens som studenterna har kommer väl till pass. Som exempel kan nämnas att Skövde kommun har en uttalad önskan om att anställa socialpsykologer som ett komplement till skolpsykologer, kuratorer och specialpedagoger.

5 Sammanfattande analys av grundutbildningen

En grundläggande styrka hos socialpsykologin ligger i ämnets natur och för Institutionen för beteendevetenskap att denna unika utbildning finns vid institutionen. Socialpsykologi handlar om hur individer, grupper och organisationer fungerar och hur dessa relaterar till varandra. Oavsett vilken sektor i samhället som beaktas, så innehåller ämnet socialpsykologi grundläggande och avgörande insikter i fråga om strukturer, funktioner och processer hos dessa och utgör en bas på vilken de ovillkorligen måste byggas.

Starka sidor/möjligheter i förutsättningar, process och resultat

Det socialpsykologiska programmet är Sverigeunikt

Programmet ger kunskaper om hur människor samspelar på individ- grupp- organisations- och samhällsnivå.

Programmet och kurserna ger studenterna goda kunskaper i vetenskaplig metod.

Forskningen är kopplad till Högskolans forskningsprofil.

Inom ämnet finns anställda med speciell kompetens inom socialpsykologi.

Det finns en stark vilja att ha en väl integrerad personalgrupp med gemensam målsättning.

Program och kurser har ett bra söktryck och studenterna har en blandad åldersstruktur.

Det omgivande samhällets behov av samarbete tillgodoses i mån av resurser.

Goda exempel som ni särskilt vill framhålla

Det motivationsarbete som startar redan vid introduktionen av nya studenter och som följs av uppföljningar under utbildningstiden och en avslutande utvärdering av den genomgångna utbildningen.

Svaga sidor/problem i förutsättningar, process och resultat

Fördelningen män/kvinnor på utbildningen.

Små resurser i form av låg ekonomisk tilldelning per student

Lokaler som ej är anpassade till verksamheten

Stor arbetsbörda för personalen

Angelägna förändringar inför framtiden.

En viktig förändring som har påbörjats under de senaste åren och som kommer att fortsätta framöver är att den forskning som bedrivs på institutionen får ett större utrymme inom ramarna för grundutbildningen. Ett exempel på denna utveckling är att forskning kring rättvisebedömningar vid resursfördelningssituationer, som utgör en viktig del av institutionens forskningsområde, i dagsläget utgör en del i kurser såväl under grundutbildningen som i det forskningsinriktade fördjupningsprogrammet.

Att arbeta för att få bättre anpassade lokaler.

Att arbeta för att få mer resurser till handledning av C- och D-uppsatser.

Att få en tydligare koppling mellan grundutbildning och forskning.

Del 3: Frågor om forskarutbildningen

Vid institutionen finns idag tre doktorander som är inskrivna vid universitetet i Leiden. Doktoranderna finansieras internt vid lärosätet och ingår i institutionens forskargrupp. Forskningsledare för forskningsgruppen är professor Kjell Törnblom/UHD Riel Vermunt från University of Leiden. I gruppen ingår dessutom en filosofie doktor samt en filosofie licentiat. Förutom studier har doktoranderna 20 % undervisning och kommer under året att läsa en grundläggande kurs i högskolepedagogik.

Den övergripande forskningen vid institutionen är "Informationssamhällets socialpsykologi" som har ett generellt fokus på sambandet mellan de förändringar som kan iaktas på strukturell nivå (ekonomiska strukturomvandlingar, ny teknik, nya kommunikationsstrukturer och medialiseringen av samhället) och de olika strategier, identiteter och positioner som människor utvecklar för att hantera dessa förändringar. I detta omfattande kunskapsfält går det utifrån den kompetens som finns inom institutionen att identifiera fyra intressanta forskningsområden; "Identitet, konsumtion och livsstil", "Ledarskap och organisation", "Rättvisa i social resursfördelning" och "Nya läroprocesser".

Doktoranderna ingår i den forskningsgrupp som studerar social rättvisa. Rättviseforskningen fokuserar på orsaker till och resultat av subjektiv upplevd distributiv och procedural orättvisa vid fördelning av sociala resurser mellan individer och mellan grupper. Man försöker reda ut vad människor menar med (o)rättvisa, kartlägga de faktorer som påverkar deras rättviseuppfattning, och undersöka vilka konsekvenser (o)rättvis behandling och olika rättviseuppfattningar har för t. ex. social interaktion, gruppstrukturer och gruppprocesser. Orättvisa kan upplevas t.ex. i relationer mellan män och kvinnor, yngre och äldre, etniska grupper, överordnad och underordnad, individ och grupp och mellan ingrupper och utgrupper. Existerande forskning studerar oftast de distributiva och procedurala aspekterna av rättvisa separat. Men eftersom ett av grundantaganden i forskningsgruppen är, att individens rättvisebedömningar i regel baseras på båda aspekterna samtidigt (samtidigt eller sekvensiellt) är integrationen mellan dem ett viktigt forskningsintresse.

Ett antal studier är gjorda som integrerar båda aspekterna särskilt kan nämnas "Total Fairness Model" (Törnblom & Vernunt, 1999) Det finns flera forskningsprojekt inom forskningsgruppen som behandlar detta. En del av dem ligger i dagsläget i planeringsstadiet. Några av dem kommer att ligga till grund för doktorsavhandlingar. I bilaga X beskrivs några av dessa.

Institutionen har gått ut med en inbjudan till svenska institutioner, sammanlagt 18, som kontinuerligt genomför utbildning och forskning i ämnet. Målsättningen med denna inbjudan är att få tillstånd forskarutbildning i socialpsykologi i Sverige, utveckling av grundutbildning upp till magisternivå och en samordnad forskning i ämnet.

Institutionens/ämnesområdets professor är en av ledamöterna i styrelsen för "The international Society for Justice Research" som är en tvärvetenskaplig organisation och har sitt huvudkontor i Potsdam, Germany. Organisationen består av ett antal forskare inom rättvisebaserade forskningsområden. I juni 2002 hade organisationen sin nionde internationella konferens och Högskolan i Skövde var värd för denna konferens, som för första gången var förlagd till en mindre högskola.

Universitetet i Leiden kommer att utföra doktorsexamensbevisen för doktoranderna vid institutionen. Riel Vermunt från detta universitet är också anställd vid institutionen på 60% och ingår i institutionens forskargrupp, undervisar i de magister- och doktorandkurser som ges vid institutionen.

Forskarutbildningen består av; obligatoriska forskarutbildningskurser, 25- 30 poäng individuella/valbara kurser och relaterade till avhandlingsämnet, 1-15 poäng och en avhandling på 100 poäng.

De obligatoriska kurserna är Socialpsykologins historia & grundläggande teoretiska perspektiv 5 p, Socialpsykologins klassiker, 5 poäng, Modern forskning, 5 poäng, Teorikonstruktion, 5 poäng och Metod/statistik, 5-10 poäng. En del av magisterkurserna kan också ingå i forskarutbildningen. Magisterkurserna kan också läsas av doktoranderna. (Bilaga: 19)

Institutionen har nyligen startat en seminariserie och till en början kommer man att ge sex seminarier per år.

Handledare för doktoranderna och examinatorer för forskarkurserna är professor Kjell Törnblom och UHD Riel Vermunt.

Förteckning över Bilagor:

		Sidan
Bilaga 1	Socialpsykologi A 1, 20 poäng	1
Bilaga 2	Socialpsykologi B40, 20 poäng	3
Bilaga 3	Grundkurs i socialpsykologi, A04, 5 poäng	5
Bilaga 4	Socialpsykologi – människors möten, A 08, 5 poäng	7
Bilaga 5	Social mångfald, A07, 5 poäng	8
Bilaga 6	Socialpsykologi och hälsa, A06, 5 poäng	9
Bilaga 7	Utbildningsplan Socialpsykologiskt program	11
Bilaga 8	Socialpsykologi I A, 6 poäng	14
Bilaga 9	Socialpsykologi I B, 5 poäng	16
Bilaga 10	Socialpsykologi II, 5 poäng	18
Bilaga 11	Socialpsykologi III A, 5 poäng	20
Bilaga 12	Socialpsykologi III B, 5 poäng	22
Bilaga 13	Socialpsykologi IV, 10 poäng	24
Bilaga 14	Socialpsykologi V, 5 poäng	26
Bilaga 15	Examensarbete i socialpsykologi, 20 poäng	28
Bilaga 16	Forskningsinriktat fördjupningsprogram i Socialpsykologi	30
Bilaga 16b	Socialpsykologi fördjupningskurs, 20 poäng	32
Bilaga 17a	Socialpsykologi fördjupningskurs, 20 poäng	34
Bilaga 17b	Examensarbete i Socialpsykologi, 20 poäng	38
Bilaga 18	Introduktion till arbetslivets socialpsykologi, 5 poäng	39
Bilaga 19	Magister/Forskarutbildningskurser	40
	Rättvisa i fördelning av sociala resurser, 5 poäng	42
	Organisation och ledning, 5 poäng	52
	Metod II, 5 poäng	53
	Socialpsykologins historia och grundläggande teoretiska perspektiv, 5 poäng	55
	Socialpsykologins klassiker, 5 poäng	58
	Teorikonstruktion, 5 poäng	59
	Social kognition, 5 poäng	61
	Tvärkulturell socialpsykologi	63